

De strijd tegen dwaze plannen

Interview met Bert Kisjes

ARNOUD VAN DER MEULEN

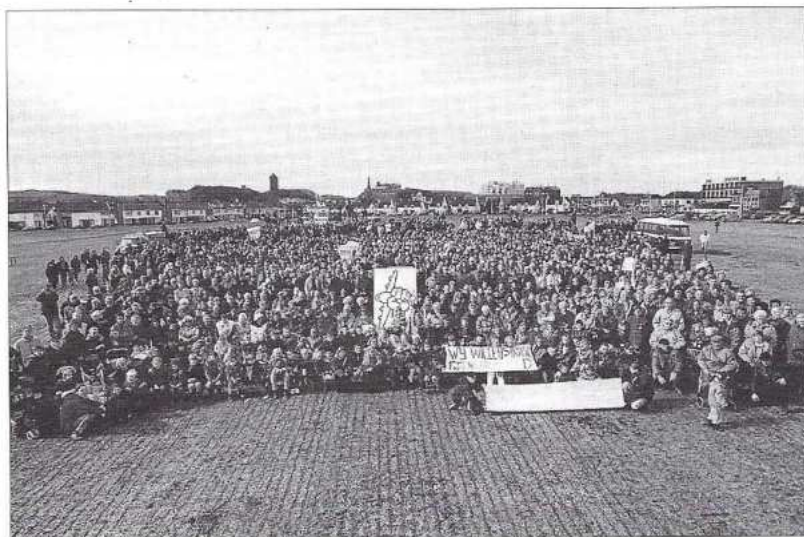
Bert komt op voor mensen die slachtoffer zijn van dwaze plannen. In zijn eigen woonplaats Wijk aan Zee, maar ook op nationaal en zelf internationaal niveau. Zijn kritiek beperkt zich niet tot het bedrijfsleven en de overheid. Ook natuur- en milieuorganisaties moeten voorkomen dat lokale bevolkingen het slachtoffer worden van plannen. Deze organisaties moeten meer rekening houden met mensen. De mens moet worden opgenomen in de definitie van het begrip "natuur".

Anvankelijk bracht het Noordzeekanaal welvaart in Wijk aan Zee. Hoogovens vestigde zich aan het kanaal en zorgde voor werkgelegenheid. Meer badgasten ontdekten Wijk aan Zee. In de zomer bewoonden dorpsbewoners hun kippenhok, om hun huis te kunnen verhuren aan toeristen. De omvang van Hoogovens nam na de oorlog geleidelijk toe. Het bedrijf had Wijk aan Zee in de zestiger jaren ruimtelijk volledig in de tang genomen. In de zeventiger jaren wilde Hoogovens uitbreiden in zee. De inwoners van Wijk aan Zee uitten voor het eerst kritiek op Hoogovens. Gelukkig zorgde de slechte economie ervoor dat de plannen niet door konden gaan.

Slib

In 1989 presenteren Hoogovens, Provincie, Rijkswaterstaat en de UNA (een energiebedrijf) een plan voor een slibdepot, met op- en overslagfaciliteiten en een elektriciteitscentrale. Het geheel is gepland voor de kust van Wijk aan Zee. De bevolking is als door een wesp gestoken. Er ontstaan actiecentra, waaronder de dorpsraad, de vereniging Leefbaar Wijk aan Zee, Hotel Sonnevank en café

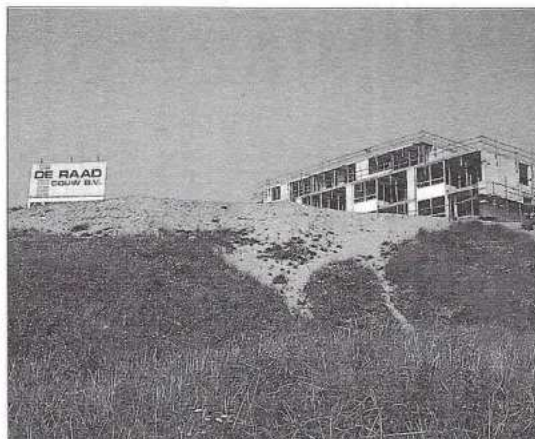
Alle dorpsbewoners van Wijk aan Zee bijeen op de dorpsweide maken duidelijk dat men geen vliegveld wil, maar strand (foto: Leo Vogelzang).

Bert Kisjes (rechts) steekt de actievoerders een hart onder de riem tijdens de strandestafette "Laat de Kust met Rust" in november 1997 (foto: Henk Wijkhuizen).

De Zon. Sonnevank is een geschikte plaats voor discussies en denkwerk, omdat geen achtergrondmuziek gedraaid wordt. Als beheerder van dit hotel raakt Bert Kisjes betrokken bij de acties. Om die acties te coördineren is nog datzelfde jaar het samenwerkingsverband "Laat de Kust met Rust" opgericht. Alle inwoners van Wijk aan Zee zijn het met de acties eens. Ze voelen zich verantwoordelijk voor de plek waar ze wonen. Bovendien willen ze niet dat het slibdepot op een andere plaats komt. Daarom is gezocht naar een andere oplossing, zoals hergebruik als grondstof voor bakstenen. "Laat de Kust met Rust" heeft bij wijze van experiment steentjes gebakken van verontreinigd slib. Bert: "We zoeken naar mogelijkheden om deze stenen te produceren en op een markt af te zetten. Ik heb daarvoor alvast een firma opgericht en de eerste bestelling van 200.000 bakstenen is al binnen. Nu wordt het dus spannend want die stenen moeten binnen een half jaar geproduceerd en geleverd worden. Rijkswaterstaat heeft toegezegd aan de plannen mee te werken, of in ieder geval niet tegen te werken. Ik vind trouwens dat de overheid in het algemeen meer vertrouwen moet hebben in lokale bevolkingen. De overheid gaat ervan uit dat mensen alleen aan eigen belangen denken en niet verder kijken dan hun neus lang is. In Wijk aan Zee wordt het tegendeel aangetoond. De bevolking denkt wel degelijk aan het algemeen belang en komt bovendien met goede ideeën. Overigens kreeg de bevolking van Wijk aan Zee weinig steun van milieubeweging. Die waren het eens met het plan, zolang het slibdepot aan de wettelijke criteria voldeed." Naast lobbyen, meedoen aan inspraakrondes en bedenken van alternatieven zet het dorp een creatief offensief in. Het gehele kustdorp wordt te koop aangeboden, informatie kan gehaald worden bij Rijkswaterstaat en Hoogovens. Er worden manifestaties gehouden, kunstwerken gemaakt en protestliedjes gezongen en opgenomen. Bert speelt bij dit alles een prominente rol.

Een dwaas plan in uitvoering. De bouw van een appartementenflat midden in de duinen van Wijk aan Zee (foto: Marc Janssen).

Elf Dwaze Plannen-tocht

Het plan om verontreinigd slib op het strand op te slaan gaat tegen de common sense in. De lokale bevolking is slachtoffer van plannenmakers. Bert: "We zien dit steeds opnieuw gebeuren op verschillende plaatsen in het land. Daarom heeft Laat de Kust met Rust in 1994 een bustocht georganiseerd langs elf dwaze plannen in Nederland." Er waren ook twee plannen bij, die afkomstig waren van de kant van de natuur- en milieubeweging. Het moerasplan in Noordwest Overijssel en de inundatie van Tiengemetten. Bert: "In het geval van Tiengemetten leefden de bewoners zeer geïsoleerd. Ze hadden zich aan die situatie aangepast. Ik denk dat ze daarmee blijken gaven van verantwoordelijkheid voor hun eiland en ook voor de natuur. Ondanks het feit dat de moeizame verhouding tussen natuur en landbouw ook in Tiengemetten een rol speelde. Alle theorieën en plannen hebben iets moois, maar bij de toepassing ervan moet je oppassen. "De lokale bevolkingen kan best wijken voor plannen, maar dan moet ze begrijpen wat er gaande is en dan moet ze er ja op zeggen! In Tiengemetten en bij de andere tien dwaze plannen was dat niet het geval." Naar aanleiding van de gebeurtenissen in Tiengemetten en Noordwest Overijssel roept Bert de

De Hoogovens liggen vlak naast het dorp Wijk aan Zee. Voor sommige lieden was de aanwezigheid van deze zware industrie geen beletsel om hier te kamperen. Inmiddels is de camping al weer enkele jaren geleden opgedoekt (foto: Nico Jonker).

natuur- en milieu-organisaties op om het begrip "natuur" opnieuw te definiëren. In de nieuwe definitie moet de mens als onderdeel van de natuur opgenomen worden.

Slibhol en windmolens

Intussen hebben ook plannenmakers niet stilgezet. In 1996 wordt het plan Schiphol IJpoort gelanceerd, nu moeten er behalve een slibdepot, havens en een vliegveld komen. Daarnaast ontstaan plannen voor het plaatsen van windmolens in zee. De bevolking blijft zich verzetten. Het plan Schiphol IJpoort wordt omgedoopt tot Slibhol. Er wordt een groeps- en protestfoto gemaakt van alle inwoners van Wijk aan Zee op de dorpsweide in het hart van het plaatsje. De foto wordt aangeboden aan minister Jorritsma van Verkeer en Waterstaat. "Laat de Kust met Rust" heeft altijd wel contact gehad met de Stichting Duinbehoud. Bij de acties tegen Slibhol hebben de beide organisaties samengewerkt. Windmolens tolereert "Laat de Kust met rust" alleen als ze uit het zicht geplaatst worden. Bert: "Het bedrijfsleven pretendeert altijd producten beter te maken, maar in het geval van de aanleg van windmolenparken, havens en luchthavens voor de kust is dat beslist niet zo! Het "product kust" wordt minder goed." Sinds de plannen van Hoogovens om uit te breiden in zee in de zeventiger jaren heeft het betreffende stukje kust in het streekplan een uitzonderingspositie. Bert: "Het streekplan is nu weer aan vervanging toe en "Laat de Kust met Rust" wil dat de provincie die uitzonderingspositie schrapt. Anders zullen we in Wijk aan Zee plan na plan op ons dak krijgen."

Cultureel dorp

Naast zijn prominente rol bij de activiteiten van "Laat de Kust met Rust" is Bert initiatiefnemer van het project Wijk aan Zee Cultureel dorp van Europa in 1999. In samenwerking met tien andere dorpen in verschillende landen in Europa wordt een reeks evenementen en manifestaties georganiseerd. Bert: "Het doel is aandacht vragen voor de kleine samenleving. Bewoners van dorpen hebben vaak het gevoel dat er over ze heen gelopen wordt. Plannenmakers worden niet geremd door enige kennis van details. De lokale bevolking heeft die kennis wel, maar daar wordt niet naar geluisterd. Wanneer je laag op de ladder staat moet je steeds vaker gehoorzamen. Zo gaan we naar een afschuwelijke samenleving! Zoals ik al eerder zei moet ook de natuur- en milieubeweging in grotere mate mensen mee laten tellen. Natuur- en milieu-organisaties zouden met hun gevoel voor groen en ruimte een natuurlijke verwantschap moeten voelen met dorpen. Als klein dorp kun je weinig doen. Daarom zou ik het waarderen wanneer de natuur- en milieubeweging deze gelegenheid aangrijpt om bijvoorbeeld een brede bijeenkomst organiseren."

Informatie over Cultureel dorp: tel 0251-375 020, website <<http://www.cultural-village.com>>

Bert Kisjes is theoloog, beheerder van Hotel Sonnevank, actievoerder van "Laat de Kust met Rust" en initiatiefnemer van "Wijk aan Zee Cultureel dorp van Europa in 1999".